

Oponentský posudek na diplomovou práci Petra Lánského na téma „Odklon v trestním řízení“

Diplomant předložil práci, která se zabývá jednotlivými druhy tzv. odklonů v trestním řízení České republiky. Práce je členěna z těchto důvodů kromě úvodu na části, týkající se podmíněného zastavení trestního stíhání, dále podmíněného odložení podání návrhu na potrestání, narovnání, mediace a statistiky využití odklonů v praxi. V závěru práce poté diplomant rozvíjí úvahy *de lege lata* a úvahy *de lege ferenda*.

V úvodní části zdůrazňuje student správně, že justiční systémy v demokratických státech musí zajišťovat právo na spravedlivý proces. Každý stát, který chce být považován za demokratický, musí proto vytvořit podmínky pro rychlé a odborné projednání všech věcí. Student možná měl především zmínit, že odklony v trestním řízení jsou jedním z projevů subsidiární úlohy trestní represe. Současná justice navíc kapacitně není způsobilá vyřešit klasickým průběhem trestního řízení všechny trestní věci, které přicházejí v úvahu. To jsou jedny ze základních myšlenek, provázející vznik odklonů nejen v České republice.

Část druhá je věnována podmíněnému zastavení trestního stíhání. Je členěna na obecnou část, legislativní úpravu a samostatně jsou zpracovány otázky účasti obviněného a poškozeného při rozhodování o podmíněném zastavení trestního stíhání. Samostatná partie se zabývá činností orgánů činných v trestním řízení, podmínkami odčinění škodlivých následků trestného činu a vlastním rozhodnutím o podmíněném zastavení trestního stíhání, jakož i postupu po právní moci usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání.

Část třetí se věnuje podmíněnému odložení podání návrhu na potrestání, které bylo včleněno do trestního řádu novelou č. 283/1994 Sb., s účinností od 1. července 2004. Tato část již není dále dělena na samostatné dílčí partie, protože jde o relativně nový institut, s jehož používáním nejsou zatím rozsáhlé zkušenosti.

Čtvrtá část se zabývá institutem narovnání. Stejně jako v pojednání o podmíněném zastavení trestního stíhání, které vykazuje řadu podobných rysů, po obecném úvodu následují zákonné podmínky, postavení obviněného a poškozeného, činnost orgánů činných v trestním řízení, jakož i postup při rozhodování o schválení narovnání a po právní moci rozhodnutí.

Pátá část je označena jako „Mediace“ a autor v ní rozvíjí své představy o použití pravomocí orgánů mediační a probační služby v České republice v rámci tzv. odklonů.

Práce je zpracována přehledně, po formální stránce jí nelze vytknout zásadní nedostatky. Velmi oceňuji, že zpracovatel nepoužil při zpracování práce pouze literatury a teoretických pojednání, ale správně sáhl i k rozhodovací praxi českých soudů, která v řadě případů použití odklonů v trestním řízení má nezastupitelný význam. Svědčí to o tom, že autor je schopen pracovat jak teoreticky, tak i s praktickými pomůckami, což je pro jeho budoucnost právníka podmínka nezbytná. Oceňuji také využití statistických údajů jako důkazu pro tvrzení, která jsou v práci prezentována.

V rámci jednotlivých kapitol autor činí vlastní, často zajímavé, závěry. S některými z nich by bylo možno polemizovat, ale to bude vhodné učinit až v rámci obhajoby této práce.

Text práce by zasluhoval pečlivější jazykovou redakci. Za závažnější nedostatek považuji ovšem pojetí mediace tak, jak je uvedeno v části páté práce. Autor v ní správně sice uvádí, že mediace slouží k napravení a vyrovnání vzájemných vztahů mezi pachatelem a obětí trestného činu. Vzápětí však činí shrnující závěr, podle kterého se mediace využívá při podmíněném zastavení trestního stíhání, narovnání a podmíněném odložení návrhu na potrestání. Domnívám se, že tento přístup není zcela správný. Z ustanovení § 307 trestního řádu o podmíněném zastavení trestního stíhání a z ustanovení § 179g trestního řádu o podmíněném

odložení podání návrhu na potrestání jednoznačně vyplývá, že podmínkou pro použití těchto procesních institutů není souhlas poškozeného. Chybí tedy zde onen projev napravení a vyrovnání vzájemných vztahů mezi pachatelem a obětí trestného činu, kterým rozhodně není jen náhrada škody, způsobená trestným činem, zejména v případech, kde tato nepřichází v úvahu (morální újma). Napravení a narovnání vztahů je výrazem odstranění společenského konfliktu vzniklého trestným činem a jediný způsob, kterým lze dosáhnout takového přísného požadavku, je docílení dohody v rámci řízení o narovnání. Myslím, že autor nesprávně rozšiřuje přísné požadavky mediace na případy, v nichž o mediaci nejde, i když její prvky v nich jsou obsaženy. Kapitola tedy měla být označena jinak, snad jako „Činnost probační a mediační služby“, apod., což by bylo mnohem přiléhavější.

Tyto dílčí připomínky ovšem nijak závažně nesnižují celkově velmi dobrou úroveň práce a mám za to, že bude zajímavé diskutovat je jen v rámci obhajoby.

Posuzovaná práce má velmi dobrou úroveň a splňuje cíl, s nímž byla vytvořena. Proto ji plně doporučuji k obhajobě.

V Brně dne 29. března 2006

doc. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D.